

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته مشاوره خانواده

عنوان:

مقایسه ابعاد عشق و طرحواره جنسی در سه‌دوران

نامزدی، عقد و ازدواج

استاد راهنما:

دکتر نازنین هنرپروران

استاد مشاور:

دکتر ژاله رفاهی

نگارش:

پریسا نعیمی نیا

سال تحصیلی 93/6

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بیامری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و بمواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در
اعتمادی فرهنگ و تمدن بشری، مادیانجویمان و اعضاء بهننت علمی واحد های دانشگاه آزاد اسلامی متعددی که دریم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از
آن تخطی نکنیم:

- 1- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- 2- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- 3- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.
- 4- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- 5- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- 6- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهادهای مرتبط با تحقیق.
- 7- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- 8- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشجویمان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- 9- اصل برائت: التزام به برائت جویی از حرکت رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلائند.

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

تعهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب پریسا نعیمی نیا دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته مشاوره خانواده که در تاریخ 93/6/29 از پایان نامه خود تحت عنوان "مقایسه ابعاد عشق و طرحواره های جنسی در سه دوران نامزدی، عقد و ازدواج"

با کسب نمره دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: پریسا نعیمی نیا

تاریخ و امضاء

تقدیم:

این پایان نامه را ضمن تشکر و سپاس بیکران و در کمال افتخار و امتنان تقدیم می نمایم به:

محضر ارزشمنند پر بزرگواری و ماد عزیز و مهربانم به خاطر همه تلاش های محبت آمیزی که در دوران

مختلف زندگی ام انجام داده اند.

دو فرشته ای که سخات ناب باور بودن، لذت و غرور دانستن، جسارت خواستن، عظمت

رسیدن و تمام تجربه های یکتا و زیبای زندگیم را مدیون حضور سبز آن ها، هستم.

تقدیر و تشکر:

سپاس ایزدمنان که به من این فرصت را داد که به این مرحله از علم رسیده و از بیچ محبتی

دیخ نکرده و در تمام مراحل زندگیم را قوت قلب بود.

با تقدیر و تشکر از استاد راهنمای فریخته و پربار ام دکتر نازنین هنرپروران که از محضر پر فیض

تدریسان بهره‌مندم و علاقه و دقت نظرهای ارزنده ایشان، همواره راهنما و راه‌کشایم در اتمام و

اکمال پایان نامه بوده‌اند و با سپاس و قدردانی از مساعدت‌های استاد مشاور دکتر ژاله رفاهی.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1	چکیده
فصل اول: کلیات	
3	مقدمه
6	بیان مسئله
10	اهمیت و ضرورت پژوهش
12	اهداف پژوهش
12	تعاریف واژه ها و اصطلاحات
15	تعاریف عملیاتی متغیرها
15	1- ابعاد عشق
15	2- طرحواره جنسی
16	3- نامزدی ، عقد و ازدواج
فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش	
18	مقدمه
18	مبانی نظری
18	عشق
20	نظریه های عشق
39	ویژگی های انسان عاشق
40	تسهیل کننده های عشق
41	تاریخچه سازه طرحواره

49	..... یادگیری جنسی در کودکان
52	..... تمایلات و رفتار جنسی
61	..... طرحواره جنسی
64	..... نامزدی
66	..... عقد
67	..... ازدواج
71	..... ملاک ها و معیارهای ازدواج موفق
72	..... پیش بینی کننده های ازدواج موفق
72	..... پژوهش های خارجی
79	..... پژوهش های داخلی

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

86	..... مقدمه
86	..... طرح پژوهش
86	..... جامعه آماری
86	..... نمونه و روش نمونه گیری
87	..... ابزار
92	..... روش اجرا
92	..... روش آماری

فصل چهارم : یافته های پژوهش

95	..... مقدمه
98	..... بررسی سوالات پژوهش

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

105	.....	مقدمه
105	.....	خلاصه تحقیق
106	.....	نتایج و بحث
110	.....	محدودیت های پژوهش
111	.....	پیشنهادها
		منابع و مأخذ
112	.....	فهرست منابع فارسی
117	.....	فهرست منابع انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
31	جدول 1-2- انواع عشق و اجزا تشکیل دهنده آن ها از نظر استرنبرگ.....
32	جدول 2-2- شش سبک عشق ورزی از نظر لی.....
86	جدول 1-3- مشخصات افراد نمونه در گروه های متاهل، عقد و نامزد.....
89	جدول 2-3- شماره عبارات مربوط به ابعاد مقیاس طرحواره جنسی مردان.....
90	جدول 3-3- میانگین، انحراف معیار و همبستگی بین عوامل مقیاس طرحواره مردان.....
91	جدول 3-4- شماره عبارات مربوط به ابعاد مقیاس طرحواره جنسی زنان.....
91	جدول 3-5- میانگین، انحراف معیار و همبستگی بین عوامل مقیاس طرحواره زنان.....
95	جدول 1-4- یافته های توصیفی مربوط به ابعاد متغیر طرحواره جنسی مردان.....
96	جدول 2-4- یافته های توصیفی مربوط به ابعاد طرحاره جنسی زنان.....
96	جدول 3-4- یافته های توصیفی مربوط به ابعاد عشق(به تفکیک جنسیت).....
97	جدول 4-4- میانگین نمرات گروه زنان در متغیرهای پژوهش به تفکیک سه دوره ازدواج، عقد، نامزدی.....
98	جدول 4-5- میانگین نمرات گروه مردان در متغیرهای پژوهش به تفکیک سه دوره ازدواج، عقد، نامزدی.....
99	جدول 4-6- تحلیل واریانس چند متغیره برای ابعاد عشق در زنان.....
99	جدول 4-7- تحلیل واریانس چند متغیره سه گروه زنان ازدواج کرده، عقد و نامزد در ابعاد عشق ..
100	جدول 4-8- آزمون تعقیبی توکی جهت بررسی تفاوت سه گروه زنان ازدواج کرده، عقد و نامزد ...
100	جدول 4-9- تحلیل واریانس چند متغیره برای ابعاد عشق در مردان.....
101	جدول 4-10- تحلیل واریانس چند متغیره برای ابعاد عشق در زنان.....

جدول 4-11- تحلیل واریانس چند متغیره سه گروه زنان ازدواج کرده، نامزد و عقد در طرحواره جنسی
101.....

جدول 4-12- آزمون تعقیبی توکی جهت بررسی تفاوت سه گروه مردان ازدواج کرده، عقد و نامزد در
طرحواره پرشور - رماتیک 102

جدول 4-13- تحلیل واریانس چند متغیره برای طرحواره های جنسی مردان 102

جدول 4-14- تحلیل واریانس چند متغیره سه گروه مردان ازدواج کرده، نامزد و عقد در طرحواره های
جنسی 103

جدول 4-15- آزمون تعقیبی توکی جهت بررسی تفاوت سه گروه مردان ازدواج کرده، عقد و نامزد در
طرحواره پر شور - با محبت 103

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر مقایسه ابعاد عشق و طرحواره های جنسی در دوران نامزدی، عقد و ازدواج بوده است. این پژوهش از نوع علمی - مقایسه ای بود که در آن ابعاد عشق و طرحواره های جنسی در 270 زوج شامل (180 زن و 90 مرد) مورد مقایسه قرار گرفته است. روش نمونه گیری تصادفی ساده بود و گردآوری داده ها با استفاده از فرم کوتاه پرسشنامه نگرش به عشق هندریک و هندریک و پرسشنامه طرحواره جنسی زنان و مردان اندرسون و سیرانوسکی صورت گرفت و داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفت و از آزمون تحلیل واریانس چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج نشان داد که بین ابعاد عشق در دوران نامزدی، عقد و ازدواج در زنان تفاوت معنی داری وجود دارد. معنی داری در سطح (0/01)، اما بین ابعاد عشق در دوران نامزدی، عقد و ازدواج در مردان تفاوت معنی داری مشاهده نشد. همچنین نتایج حاکی از این بود که بین طرحواره های جنسی زنان در دوران نامزدی، عقد و ازدواج در سطح 0/01 تفاوت معنی داری وجود دارد و در مردان نیز در زمینه طرحواره در بین سه دوران در سطح 0/01 تفاوت معنی داری وجود دارد.

کلید واژه ها: ابعاد عشق، طرحواره های جنسی، نامزدی، عقد، ازدواج

فصل اول

کلیات پژوهش

مقدمه:

ازدواج به عنوان نهاد اجتماعی پایه و اساس ارتباط انسانی را تشکیل می دهد. ازدواج یعنی پیوند مشترک دو فرد با حفظ استقلال نسبی هر یک در جهت تکامل شخصیت طرفین. در واقع زن و مرد از طریق نیروی رمزگونه ناشی از غرایز و سنن و آیین ها و عشق به هم جذب شده و به طور آزادانه و کامل تسلیم یا متعهد یکدیگر می شوند تا واحد پویایی را به عنوان خانواده ایجاد نمایند. (حاتمی، 1389)

زندگی زناشویی که از این پیوند حاصل می شود باید رابطه ی رضایت بخشی برای همسران باشد که بتوانند نیازهای عاطفی، روانی خود را در آن تامین کرد و هر یک از زوجین بتوانند علاوه بر داشتن امنیت روانی، نیازهای جنسی خود را نیز در یک فضای صمیمانه برآورده سازد. آن ها به دلایل مختلفی ازدواج می کنند ولی اکثر آن ها خواهان یک زندگی خوب و بدون تعارض هستند که بدست آوردن این رضایت کار آسانی نیست. (به نقل از نیک بخش، 1390)

زیرا زوجین از دوران های مختلفی عبور می کنند که هر یک از این ها ویژگی ها و خصوصیات خاص خود و تفاوت هایی با دوران های قبلی دارا می باشد که آشنایی با این دوران ها باعث کاهش تعارضات و به دست آمدن رضایت می شود. از جمله نامزدی می باشد که در واقع قراردادی است که به موجب آن طرفین توافق می کنند در آینده با هم ازدواج کنند که با وعده ازدواج شروع و با عقد رسمی پایان می یابد. در واقع آن ها آماده ورود به زندگی مشترک می شوند و شناخت احساسی عمیق تری از یکدیگر پیدا می کنند. (صادقی، 1388)

با عبور از این دوران زوجین وارد دوران عقد می شوند. عقد به معنای گره بستن و استوار کردن پیمان و عهد بستن است زن و مردی که با یکدیگر عقد ازدواج می بندند و قول ازدواج یا نامزدی خود را استوار می کنند. یکی از مسائل مهم در دوره عقد شناخت جنسی طرفین از یکدیگر است. ازدواج بدون رابطه جنسی معنا ندارد. از آن جا که رابطه جنسی به طور کامل در دوره عقد رخ می دهد همسران می توانند نسبت به

نگرش و رفتار جنسیت یکدیگر یا در صورت وجود اختلال کنشی جنسی یا مشکل در عمل جنسی از یکدیگر شناخت قابل توجهی به دست آورند. (صادقی، 1388)

و در نهایت با عبور از این مرحله زمان ازدواج فرا می رسد. که بهمعنای پیوند دو شخصیت با حفظ استقلال هر یک از زن و شوهر برای همکاری متقابل، نه از بین بردن یک شخصیت به خاطر تکمیل خواسته های دیگری در واقع پذیرش یک تغییر متقابل جهت زندگی خانوادگی که آدمی در خط سیر معین و مشخصی از زندگی قرار می گیرد. (دژه کام، 1388).

به طور کلی عشق^۱ و رابطه جنسی^۲ در مراحل مختلف زندگی زناشویی زوجین رابطه تنگاتنگی با هم دارند که در هر مقطع شکل و نوع خاصی به خود می گیرد. و هر یک بر دیگری تاثیر گذار است. به عنوان مثال عشق شهوانی با طرحواره شهوانی - رمانتیک زنان و طرحواره پر حرارت - عاشقانه مردان در ارتباط است و عشق کامل با طرحواره آزاد اندیش - روشنفکر در مردان همراه است. در زمینه عشق و انواع آن نظریه های بسیار گسترده ای مطرح شده است: روان شناسان عشق را یک هیجان اساسی و مثبت معرفی می کنند اما در مورد مفهوم عشق و انواع آن اتفاق نظر وجود ندارد. روان شناسان فرهنگی از جمله افرادی هستند که به مفهوم سازی عشق توجه نموده اند. برخی تفاوت های فرهنگی نیز در مورد عشق وجود دارد که حتی معنای آن از یک دوره تاریخی به دوره دیگر نیز متفاوت است. فروید^۳ سلامت روان شناختی را به طور خلاصه توانایی عشق ورزیدن و کارکردن تعریف می کند. به اعتقاد مازلو^۴ نیاز به عشق ورزیدن نه تنها پاسخی به یک نقص نیست، بلکه فرآیندی است که به وسیله تکانه هایی ایجاد کنند. خود شکوفایی برانگیخته می شود. دیچ^۵ 1973، عشق را به عنوان یکی از نیازهای اولیه روان شناختی در نظر گرفتند که فقدان آن به آسیب روان شناختی منجر می شود. (ایشن و استانو^۶، 2005، به نقل از رفیعی نیا، اصغری، 1386)

نظریه پردازان معاصر نیز معتقدند که عشق یک سازه بک یعدی نیست بلکه یک پدیده عصب شناختی پیچیده است که بر اعتماد، باور، لذت و فعالیت های پاداش دهنده مغز (یعنی اسختار لیمپیک) استوار است. (رفیعی نیا و همکاران، 1386)

1. love
2. sexual relationShip
3. Freud
4. Maslow
5. Dietch
6. Esch & Stefano

نظریه استرنبرگ^۱ با نگاهی علمی به مطالعه مفهوم عشق پرداخته و معتقد است که عشق به عنوان یک جز مهم و موثر در ازدواج های موفق است. عشق به عنوان پایه ای محکم برای شروع و ادامه روابط زناشویی می باشد نیرویی که ما را به عنوان افرادی واحد و نوع بشر را در برابر مقاومت طبیعی رکود شخصی خودمان به رشد و آسایش می دارد، نیروی عشق است. به یاری عشق فرد خود را به تعالی می رساند. عشق انسانی چنان نیروی معجزه آسایی دارد که قانون طبیعی رکود را در صحنه نبرد با شکست رو به رو می سازد. (بک^۲، 1396. به نقل از نیک بخش، 1390).

عامل تاثیر گذار دیگری که در طول زندگی زوجین حائز اهمیت می باشد و رابطه جنسی و رضایت و عدم رضایت از آن را در پی دارد آگاهی از نقش های جنسی زن و مرد می باشد که با عنوان طرحواره های جنسی مطرح می شود. بام^۳ 1981 نظریه طرحواره جنسیتی^۴ را تدوین کرده است. طرحواره^۵ مفهومی در روان شناسی شناختی است که به بررسی این نکته می پردازد که افراد چگونه می اندیشند، چگونه ادراک و پردازش می کنند و چگونه اطلاعات را به یاد می آورند و طرحواره جنسی مجموعه ای تداعی های مرتبط با جنسیت است که زمینه اصلی پردازش اطلاعات را بر اساس جنسیت نشان می دهد. طرحواره چارچوب دانش کلی فرد درباره یک موضوع خاص است و ارتباط نزدیکی با خود پنداره دارد. به عقیده وی افراد تا حدی طرحواره های جنسی مختلف دارند و این تغییر محتوی شاید نتیجه انواع اطلاعاتی است که فرد در خانواده و فرهنگ و جامعه در رابطه با جنسیت در سراسر دوران زندگی خود با آن مواجه شده است. (بارنر^۶، 2007) در مورد زنان ساختارهای فرهنگی مربوط به رفتار جنسی به تنش بیشتر بین این رفتار و کلیشه های فرهنگی می انجامد. در مورد مردان نیز ساختارهای فرهنگی باعث شده است که مردان برای انجام رفتار جنسی احساس فشار کنند و بر این باور باشند که رابطه جنسی در مورد آن ها باید با مهارت و خبرگی صورت گیرد. در واقع زنان و مردان، هویت جنسی در متن یک نظام جنسیتی شکل می گیرد. نظام اجتماعی ساختاری اجتماعی - فرهنگی دارد و کلیشه های فرهنگی آن چه را که رفتار جنسی به هنجار است برای زنان در مردان تعریف می کند. بنابراین با توجه به این دو مولفه های مهم دینی عشق و رابطه جنسی و در واقع کیفیت و تغییرات این دو در طول زندگی زوجین پژوهش حاضر به مقایسه ابعاد عشق و طرحواره های جنسی در سه دوران نامزدی - عقد و ازدواج پرداخته است.

-
1. Strenbery
  2. Bek
  3. Bam
  4. Sexuality Schema
  5. schema
  6. Barner

بیان مسئله:

بی تردید یکی از مهم ترین تصمیم هایی که در طول زندگی گرفته می شود انتخاب شریک زندگی است. ازدواج به عنوان مهم ترین و عالی ترین رسم اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی و امنیتی افراد بزرگسال و به منظور حفظ بقاء نسل بشر و همواره از دیرباز تاکنون بوده. شاید عمومی ترین اهداف زوج ها را بتوان به این شرح خلاصه کرد. همبستگی، آزادی، عشق، محبت، تشکیل خانواده، نزدیکی جنسی، حفظ نسل و داشتن فرزند. خانواده ای که از پیوند 2 فرد تشکیل می شود همواره در حال تحول می باشد و دوره های مختلفی از تحول را طی می کند. (اسلامی، 1391)

پژوهش ها نشان می دهد که میزان رضایت و لذت زناشویی به طور کلی در مراحل مختلف از نظر کمیت و کیفیت متفاوت است. در یک پژوهش که بر روی نمونه ای از زوج ها که در مراحل مختلف زناشویی به سر می برند مشاهده کردند که میزان رضایت از زندگی زناشویی در زوج هایی که تازه عقد و ازدواج کرده اند، بالاست و در زوج هایی که دارای فرزند هستند یا فرزندان آن ها در مرحله بلوغ هستند مقدار آن کاهش می یابد. (فرحبخش و شفیع آبادی، 1385)

و این به دلیل تغییراتی است که مراحل مختلف زندگی زوجین در جنبه های مختلف زندگی به وجد می آید.

یکی از اینموارد نوع عشقی است که طرفین به هم ابراز می کنند. اگر چه بررسی عشق و مفهوم آن ریشه در تئوری های اولیه روان شناسی نظیر تئوری فروید، ریک و مازلو دارد، با وجود این بررسی علمی عشق و مباحث جدیدی اخیراً در رویکردهای روان شناسی اجتماعی و شخصیت باز شده است. (به نقل از اسلامی، 1391).

لی پی¹ معتقد است که چنانچه فردی عشق و دوستی را در خانواده مبادله نکند حتی اگر منزلت وضع اجتماعی مناسب را دریافت دارد در مقایسه با وجود رابطه عاطفی گری، درجات پایبندی از رضایت خانوادگی را خواهد داشت. (به نقل از عطاری و امان اللهی، 1385)

گلاسر² (1998، 2000) عقیده دارد عشق و فرآیندی که خود زوج ها به وجود می آورند تا زمانی که زوج ها خود را معتقد به ادامه رابطه بدانند و دارای این اعتقاد باشند که عشق چیزی است که خودشان انتخاب کرده اند رابطه ادامه خواهد یافت. (به نقل از فرحبخش، 1385)

-
1. Li Poli
  2. Glasser

از میان تئوری های بسیار مطرح در زمینه روابط عاشقانه زوجین 8 نوع عشق استرنبرگ می باشد. عشق تو خالی منظور عشقی است که در روابط پایداری است که انسان ها دارای رابطه عاطفی طولانی متقابل هستند و انقدر مانده اند که به هم عادت کرده اند. عشق شراکتی¹ عشقی است که تصمیم بر آن است که همسرش را دوست داشته و به باقی ماندن با او متعهد بماند و رفتار خوبی در آن نیست یا خیلی کم رنگ است (نیک بخش، 1392).

در عشق کور طرفین صرفاً براساس حالت شوریدگی نسبت به هم متعهد هستند و رابطه صمیمی و عاطفی عمیق باهمدیگر دارند. در این حالت افراد در نگاه اول عاشق یکدیگر می شوند. عشق رمانتیک² در واقع احساس نزدیکی، قربت و پیوند بین زوجین است. در این عشق اعتماد سیار بالایی نسبت به همسر وجود دارد و به لحاظ عاطفی به شدت به اونزدیک است. دوست داشتن³ نوعی دیگر از عشق است که احساس دلسوزی، رقابت، گرمی و دیگر هیجانان مثبت وجود دارد اما احساس شهوانی بودن در آن وجود ندارد. (طرقبه، فیروزآبادی، حق شناس، 1385)

شیدایی⁴ یکی از انواع دیگر عشق که فرد به شدت و افراطی مجذوب دیگری است در حالی که خبری از تعهد و صمیمت واقعی وجود ندارد. فقدان عشق⁵ حالتی است که در بخش وسیعی از تعاملات اتفاقی ما با دیگران و روابط بین فردی از این نوع می باشد و در نهایت عشق کامل⁶ حالتی است که فرد همسر خود را به عنوان یک انسان دوست دارد و به او احترام می گذارد و از طریق برقراری ارتباط درست به او احساس نزدیکی می کند (فرحبخش و همکاران، 1385).

هر کدام از این انواع عشق در دوره ای از زندگی زوجین نمود بیشتری می یابد و رابطه آن ها را تحت شعاع خود قرار می دهد. علاوه بر این رابطه جنسی یکی دیگر از اجزای اصلی در ارتباط زوجین است که با ثبات بنیان خانواده مرتبط است. در این رابطه نکته ای که باید ذکر کرد این است که لذت جنسی ادیان بیشتر محصول ذهن است تا جسم و عوامل روانشناختی معمولاً سهم مهمی در فعالیت جنسی دارند و می توانند عملاً موجب بروز یا جلوگیری از آن شوند. (مرادی اورگانی، 1393) با توجه به پیچیدگی های تفکر و ادراکات انسان می توان ادعا کرد که آنچه مهم تر از خود فعالیت جنسی است برداشت های ذهنی افراد از این رابطه است. چگونه یک شخص به زندگی جنسی خود نگاه می کند؟ آیا این زندگی جنسی فرد را ارضا می کند؟

-
1. Companionate Love
  2. romantic Love
  3. linking
  4. Infatuated Love
  5. Non Love
  6. consummate Love

در طول تاریخ تحقیقات بر روی مسائل جنسی به صورتی متمرکز شده اند که بیشتر به بررسی رفتارهای جنسی، پاسخ های جنسی، نگرش های جنسی و تاثیر مسائل جنسی پرداخته اد. در مقابل تحقیقات کمی مسائل جنسی را به عنوان یک پدیده شناختی - اجتماعی مورد بررسی قرار داده اند و تلاش های ناچیزی در جهت ترسیم دیدگاه انسان راجع به خود پنداره جنسی اش انجام شده است. (آندرسون و سیرانوسکی^۱، 1999).

اپشتاین و باکوم^۲ (2002) می گویند که پیشرفت های نظری و تجربی به درک بیشتر شناخت های موثر در رابطه زناشویی منجر شده اند. نوعی از این شناخت ها که در رابطه زناشویی مهم می باشند، طرحواره ها هستند.

طرحواره ها سازه هایی هستند که براساس واقعیت یا تجربه شکل می گیرند و به عنوان واسطه، پاسخ های رفتاری افراد را تحت تاثیر قرار می دهند. برخی طرحواره ها به ویژه آن ها که عمدتاً از نتیجه تجارب ناگوار دوران کودکی شکل می گیرد. ممکن است هسته اصلی اختلالات شخصیتی و مشلاک بین فردی باشند.

طرحواره ها در نحوه احساس افراد از خودشان نقش نحوری دارند و دانش افراد را در محور خود و جهان شکل می دهند به نحوی که وقایع زندگی را براساس این باورها پیش بینی می کنند. افراد نمی توانند به راحتی این باور ها را رها کنند. چرا که دانش آن ها را در مورد خود و جهان پیرامونشان سازمان می دهند و کیستی آن ها و چگونگی درک جهان را تعیین می کنند. (یانگ و کلسکو^۳، 1994، به نقل از بهنام، 1392)

آندرسون و سیرانوسکی (1994) مفهوم طرحواره شخصی جنسی را به عنوان تعمیم های شناختی فرد از جنبه های جنسی حاصل تجارب گذشته تعریف کرده اند. طرحواره های جنسی شخص یک نمایشی تاریخی از زندگی جنسی اوست. این طرحواره ها نگرش ها، رفتارها، تصمیمات و قضاوت های جنسی فرد را هدایت می کنند. طرحواره ها همیشه خود را در روابط نشان می دهند و باعث تاثیر در عملکرد رابطه می شوند.

معمولاً ماهیت ناسازگار طرحواره ها زمانی ظاهر می شوند که افراد در روند زندگی خود و تعامل با دیگران به ویژه رابطه زناشویی به گونه ای عمل کنند که طرحواره های آن ها به هر قیمتی تایید شود، حتی اگر برداشت اولیه آن ها نادرست باشد. (آندرسون و سیرانوسکی). در نهایت با توجه به این که پیش از ازدواج و در دوران نامزدی عشق و نگرش به رابطه جنسی بیشتر بر پایه جذابیت جسمانی، صمیمیت و شور و شوق

-
1. Anderson & Cyranowski
  2. Epshtain & Bakoum
  3. Young & Kolesko

می باشد، به آن دلیل که نیاز به دوست داشتن و دوست داشته شدن و نیاز جنسی به عنوان مرکز جهت دهی به اکثر تعللات در افراد خود را نشان می دهد و همواره زوجین به دنبال راضی نگه داشتن شریک عشقی خود هستند. با این حال بعد از عقد و شروع زندگی مشترک (ازدواج) عشق بیشتر معنای محبت و وفاداری می دهد و نگرش به نوع رابطه جنسی متناسب با نوع عشق فرد واقع بین تر و متعادل تر خواهد شد. در واقع طبیعی است که شدت و شور و شوق یک ارتباط در خلال زمان تغییر کند و خیلی معمول و رایج است که شدت آن پس از ازدواج کاهش پیدا کند.

مطالعه پژوهش های انجام شده در حیطه مسائل جنسی و انواع عشق در کشور نشان می دهد که تحقیقی در رابطه با تفاوت این دو متغییر در سه دوران نامزدی، عقد و ازدواج انجام نشده است. بر همین اساس این تحقیق در پی آن است که بین ابعاد عشق و طرحواره جنسی در سه گروه افراد در دوران نامزدی - عقد - ازدواج تفاوت وجود دارد؟